

1. EMPRAZAMENTO

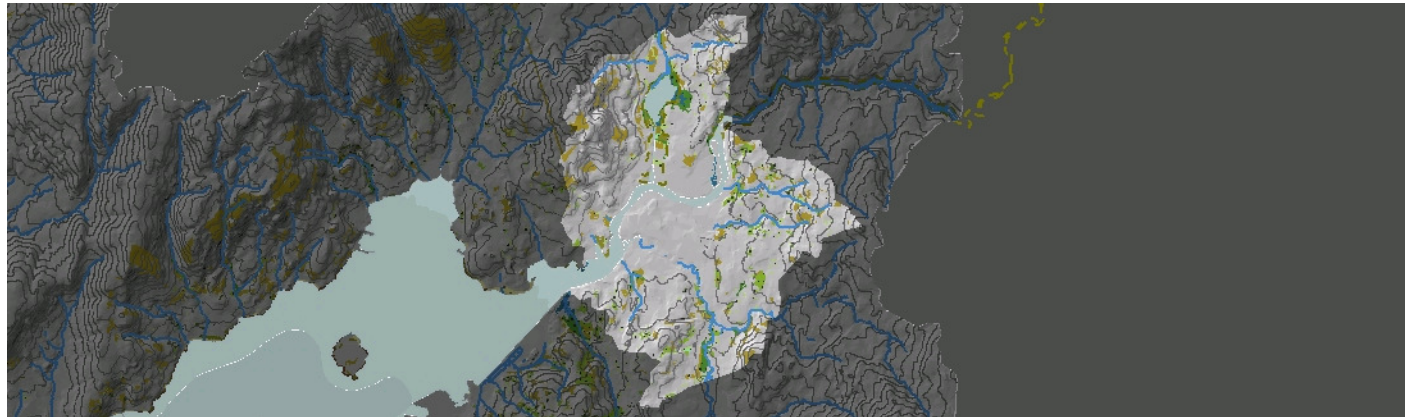

DATOS XERAIS

1. Comarca: Rías Baixas. Sector: Ría de Pontevedra. Concello: Poio, só ao Noroeste, e Pontevedra no resto. Parroquias: San Xoán de Poio e San Salvador de Poio, en Poio; e en Pontevedra, de Norte a Sur, San Pedro de Campañó, Santa María de Alba, San Salvador de Lérez, Santa María de Mourente, Pontevedra, Virxe do Camiño, San Miguel de Marcón, San Pedro de Tomeza e San Martiño de Salcedo. Extensión: 17,57 Km²

2. CARACTERIZACIÓN

ELEMENTOS NATURAIS

AS FORMAS DO RELEVO

2. Longo estuario situado na boca do río Lérez cuxa ribeira pasou por unha transformación a través de intensa presión urbana e a construción de infraestruturas no entorno da cidade de Pontevedra. Pero aínda se conservan espazos propios deste tipo de ambientes como mangues e áreas de encoro. Os mellores exemplos localízanse en O Rial e en A Gándara, este último na boca do Río da Granda. O Río Lérez describe un sinuoso percorrido na súa recta final máis dunha área máis ou menos achatada. Nas súas marxes conflúen ríos como o Tomeza polo Sur e o Río da Granda procedente do Norte, afluentes que normalmente seguen un percorrido que coincide co corredor tectónico da Depresión Meridiana o que formou un relevo de fondo plan ou de suave pendente no que as pendentes máis elevadas sitúanse nas elevacións montañosas laterais que os encadran. Ese é o caso dos montes Montecelo e Monte Castelo no val do Río da Granda ou o de San Cibrán e Mourenta no de Tomeza.

AS UNIDADES LITOLÓXICAS

3. Aproximadamente, a litoloxía da unidade componse de rochas metamórficas e depósitos cuaternarios de varios tipos. As metamórficas son básicamente gneises glandulares, entre as que poden emerxer de xeito puntual grans de feldespato alcalino subxacentes. Pero a natureza estuarina da unidade fai que os depósitos cuaternarios adquiren un alto perfil litolóxico. Nas marxes do Lérez destaca a presenza dun cono de dexección, mentres que nos meandros próximos á boca e na zona de A Gándara, aparecen amplos depósitos encorais. Os materiais cuaternarios complementáanse con outros depósitos coluviais, pero sobre todo aluviais, asociados aos fondos de val dos principais canais fluviais do estuario.

A DIVERSIDADE CLIMÁTICA

4. Estuario e vales adxacentes incluídos no dominio climático Cálido e Húmido: temperaturas medias anuais arriba dos 15°C e amplitude térmica arredor dos 13°C. As precipitacións oscilan entre 1200mm e 1400mm de media acumulada ao longo do ano na maioría da unidade, rango só superado polor valores rexistrados nos montes Tombo e do Castro, onde se chegan a alcanzar os 1600mm (dominio Cálido-Moi Húmido).

OS SOLOS

5. Diversidade edáfica en todo o estuario aínda que destaca a transformación da paisaxe arredor da cidade de Pontevedra e a súa área de expansión. A maioría dos solos do centro da unidade son antrosolos vencellados co fenómeno urbanístico e moitas terras de vega das marxes do Lérez e afluentes tamén foran alterados polos actos humanos. A sedimentación fuvio-mariña deu lugar a solos costeiros lamacentos de tipo sapropel e sobre todo arenosolos e fluviosolos tiónicos nas áreas do encoró das ribeiras do Lérez, en O Rial, e do seu afluente o Río Granda. Nas ribeiras do Lérez e afluentes aparecen fértiles solos de vega, fluviosolos hápticos, que ceden nas ladeiras de menor pendente a cambisolos dísticos ou a cambisolos gleicos en áreas hidromorfas. Os maiores desniveis condicionan a edafoxénese ata o punto de formar solos pobres de tipo umbrisol dístico, de pouco espesor, que se atopan fundamentalmente ao NO no monte de Montecelo.

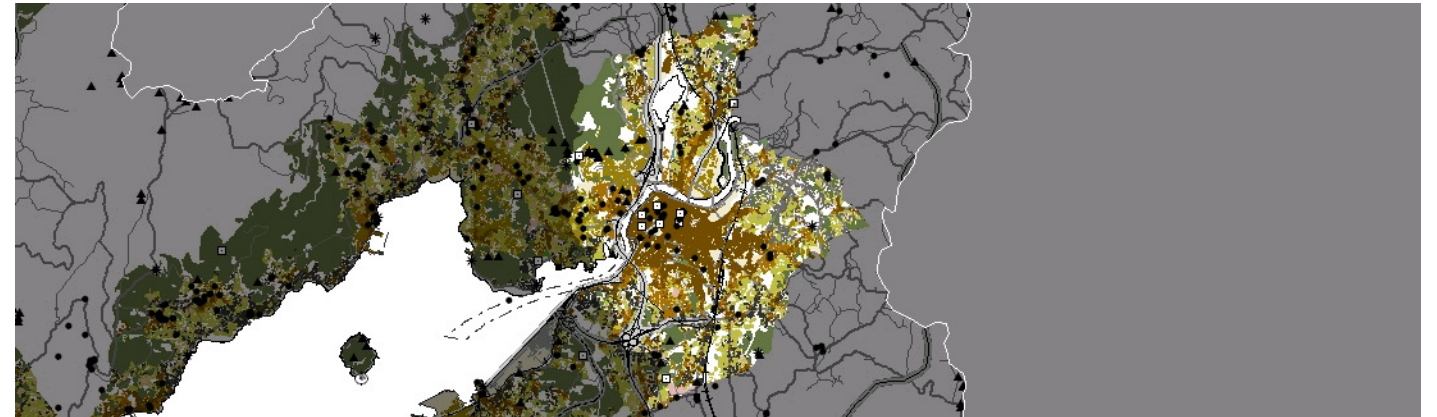
AS AUGAS

6. Esta gran unidade presenta una importante conca hidrográfica situada arredor do val e a boca do río Lérez, nas Augas de Transición da Ría de Pontevedra (20484). Na marxe dereita do dito río, seguindo o curso do Río Granda cara ao Norte, rechama a formación dunha área pantanosa interior coñecida como A Gándara, á que chegan numerosos cursos fluviais procedentes dos relevos do Norte: río de Cons, regato do Bispoou do Castrado, río de Rons, o regato da Costa, entre outros. Seguindo o curso do Lérez cara ao interior aparecen outros tributarios de interese coma os regatos Xanín, de Condesa ou Valdecorvos, ríos Pintos, Gatos e do Marco, todos eles situados na marxe esquerda.

O PATRIMONIO NATURAL

7. Gran unidade, urbana e periurbana que ve ameazados os seus valores naturais de xeito intenso. Como é habitual nestas unidades, o maior interese ecolóxico do fronte costeiro reside nos hábitats intermareais (110 y 1140, bancos areosos e lamacentos intermareais e submareais someros) e de encoro (grupo 13). Estes hábitats, a pesar da canalización do Río Lérez e outras transformacións fluvio-mariñas, aparecen en O Castaño e A Gándara-Xunqueira do Lérez, lugar onde se suman máis de 25ha de encoro. Nunha unidade urbana coma esta non é sinxelo atopar valores naturais destacados no interior. Sen embargo, no caso que nos ocupa non debemos deixar de anotar o bosque de ribeira (91EO) que rodea á Xunqueira do Lérez e os que seguen o curso do río Tomeza e o seu afluente o Río Pintos. Non son poucas as masas mixtas con frondosas autóctonas e especies foráneas que existen en toda a unidade. A súa orixe pode ser mixta tamén, de antigas carballeiras (9230) e soutos (9260), ripícolas ou de recolonización.

ELEMENTOS ANTRÓPICOS

USOS DO SOLO

8. Esta unidade está dominada pola presenza da cidade de Pontevedra, cuxo tecido compacto ocupa una boa parte do ámbito. A expansión da cidade durante a segunda metade do século XX produciuse cara ao Sur e o Este, pero tamén cara ao norte, atravesando o Lérez, ao longo das estradas de Santiago e Sanxenxo-O Grove. Na periferia máis próxima da cidade sitúanse algún dos equipamentos da cidade, coma o campus universitario ou o recinto ferial, así coma usos industriais e o comercial no polígono de O Vao. O escaso parcelario agrícola fórmalo pequenas explotacións particulares nas aldeas periféricas, entre a superficie arborada destacan as masas de eucaliptos en Campañó, San Cibrán e Lourizán

MORFOLOXÍA

Pontevedra posúe un importante e interesante casco histórico que conserva o seu tecido orixinal. A súa orixe vinculada co bordo litoral dispuxo o recoñecemento como NIL. O crecemento da cidade seguiu un modelo considerablemente compacto, con expansións lineais ao longo das estradas radiais: a de Marín e a de Vigo-Redondela cara ao Sur, a de Ourense cara ao Este, a de Santiago cara ao Norte e a de Sanxenxo-O Grove cara ao Oeste, nestes últimos casos do outro lado do río Lérez. Estes crecementsos radiais condensan edificación de vivenda colectiva nas marxes das estradas, mentres que no fondo prodúcese un asentamento difuso de vivenda unifamiliar que ocupa progresivamente o primitivo tecido agrario. Na parte noroccidental da unidade destaca a textura de A Caeira, onde se misturan o bordo compacto da cidade, equipamentos, zonas de uso terciario e desenvolvementos recentes de vivenda unifamiliar. Máis alá destas áreas máis netamente urbanas subsisten asentamentos tradicionais, pero moi transformados e subordinados ante a preeminencia do núcleo urbano.

INFRAESTRUTURAS DE MOBILIDADE

10. O tramo da estrada AP-9 da acceso á unidade nos nudos de O Pino, O Vao e Lourizán. A profusa rede principal fórmala as estradas de Vigo a Santiago o N-550, a N- 546 e a PO-12 cara a Marín, a PO-542 dirección Ourense, a C-531 de contorno, a PO-308 cara a O Grove, a PO- 531 cara a Villagarcía e a PO_532 cara Ponte-Caldelas. A rede secundaria comunica diferentes poboación, destacan a PO-0002 que discorre paralela á N-550 dirección Vigo ou a PO-223 cara a Campolameiro. Existe una rede de camiños que estruturan o entorno rural. Pódense facer itinerarios a pé por pistas de terra nos encoros de A Gándara, o parque da Familia ou o paseo marítimo-fluvial do Lérez. Existe un tramo do camiño portugués pertencente á ruta Xacobeá. Diversas pontes coma a de O Burgo, ou a de Los Tirantes xustifican a denominación popular da cidade das pontes. O ferrocarril discorre polo Este, constituíndo un límite da cidade por esa orientación. O porto deportivo provisto de peirao acolle numerosas embarcacións de recreo.

PATRIMONIO HISTÓRICO

As igrexas de Santa María, San Bartolomé e San Francisco intégranse en amplas plazas e rúas estreitas empedradas coas vivendas tradicionais e edificios monumentais do casco histórico. Que ademais reúne una rede hosteleira para probar os típicos produtos gastronómicos da Ría de Pontevedra. Como espazos verdes e abertos significativos destacan a alameda e xardíns de Vicenti. A capela da Virxe Peregrina é una parada obrigada para os camiñantes que recorren o camiño portugués da ruta Xacobeá. Na parroquia de Mourente destaca a capela de Santa Margarita e o carballo seguinte considerado coma árbore sefeira ademais de outras casas tradicionais repartidas por Poio, Campañó e Mourente. Destacan as festas da Virxe Peregrina en Agosto. Na actualidade cobra especial importancia o primeiro fin de semana de Setembro a celebración da Feira Franca retomando una tradición medieval nas rúas do casco histórico. Como patrimonio arqueolóxico destacan petroglifos e xacementos en castros. Sobresae nesta unidade o abundante número de Bens de Interese Cultural, o propio casco histórico pontevedrés e dentro deste e na súa periferia encontramos a igrexa de Sta. María A Maior, a de S. Francisco, as ruínas de Sto. Domingo, a Biblioteca Pública Municipal, o Museo de Pontevedra e o Arquivo Histórico Provincial. No límite septentrional da unidade tamén posee esta declaración o monasterio de S. Bieito. Os petroglifos son tamén declarados BIC por decreto. Nunha contorna máis natural, poden destacarse os elementos do patrimonio etnográfico vinculados ao aproveitamento dos ríos, como son muíños e pontes, especialmente non contorna do río Tomeza ou dous Gafos.

O CARÁCTER E A ORGANIZACIÓN ACTUAL

12. Unidade atravesada polo Río Lérez, que caracterizou a paisaxe xeográfica da cidade de Pontevedra, que segue mantendo o enlace con este curso fluvial. Ademais hai dous factores fundamentais que tamén determinan o carácter desta paisaxe urbana, por unha banda a existencia dun casco histórico en excelente estado de conservación, e a súa situación estratéxica na cabeceira da ría, e por outra banda a capitalidade de provincia que ostenta a cidade. Estes factores otorgan a Pontevedra un forte carácter de cidade representativa e administrativa, que ademais fortaleceu a súa orientación cara ao sector do turismo, dotando dun importante peso específico á hostelería na economía local.

DINÁMICA DA PAISAXE

13. A cidade de Pontevedra experimentou una expansión radial a partir do seu casco histórico. Este crecemento trouxo consigo a implantación de equipamentos e outros usos dotacionais, así como de solo industrial. O amplo estuario situado na boca do Río Lérez, cuxa ribeira sufriu una intensa transformación pola presión urbana e a construción de infraestruturas presenta una maior degradación. Pero aínda se conservan espazos propios deste tipo de ambientes como chairas intermareais e áreas de encoro. Os mellores exemplos localízanse en O Rial e en A Gándara, este último na boca do Río da Granda. O paulatino abandono do solo agrícola a favor doutros usos que xeneran maior rentabilidade apréciase sobre todo nos tramos periféricos, esta transformación tamén se está a dar en moitas terras de vega das marxes do Lérez e afluentes que tamén foran alterados polos actos humanos. Outra consecuencia do desenvolvemento experimentado na unidade obsérvase na mellora e construción da rede viaria coa creación e novos accesos á cidade e vías de alta ocupación como o tramo da estrada AP-9, tamén a construción de pontes que atravesan o estuario do Lérez. A aparición de novas necesidades na sociedade e o enlace co medio mariño desta cidade costeira reflíctese na creación do clube náutico e o porto deportivo. Actualmente o núcleo urbano crece lentamente debido á orientación da actividade socioeconómica ao sector terciario, o maior desenvolvemento urbano se está a producir nos barrios de A Parda e O Gorgullón.

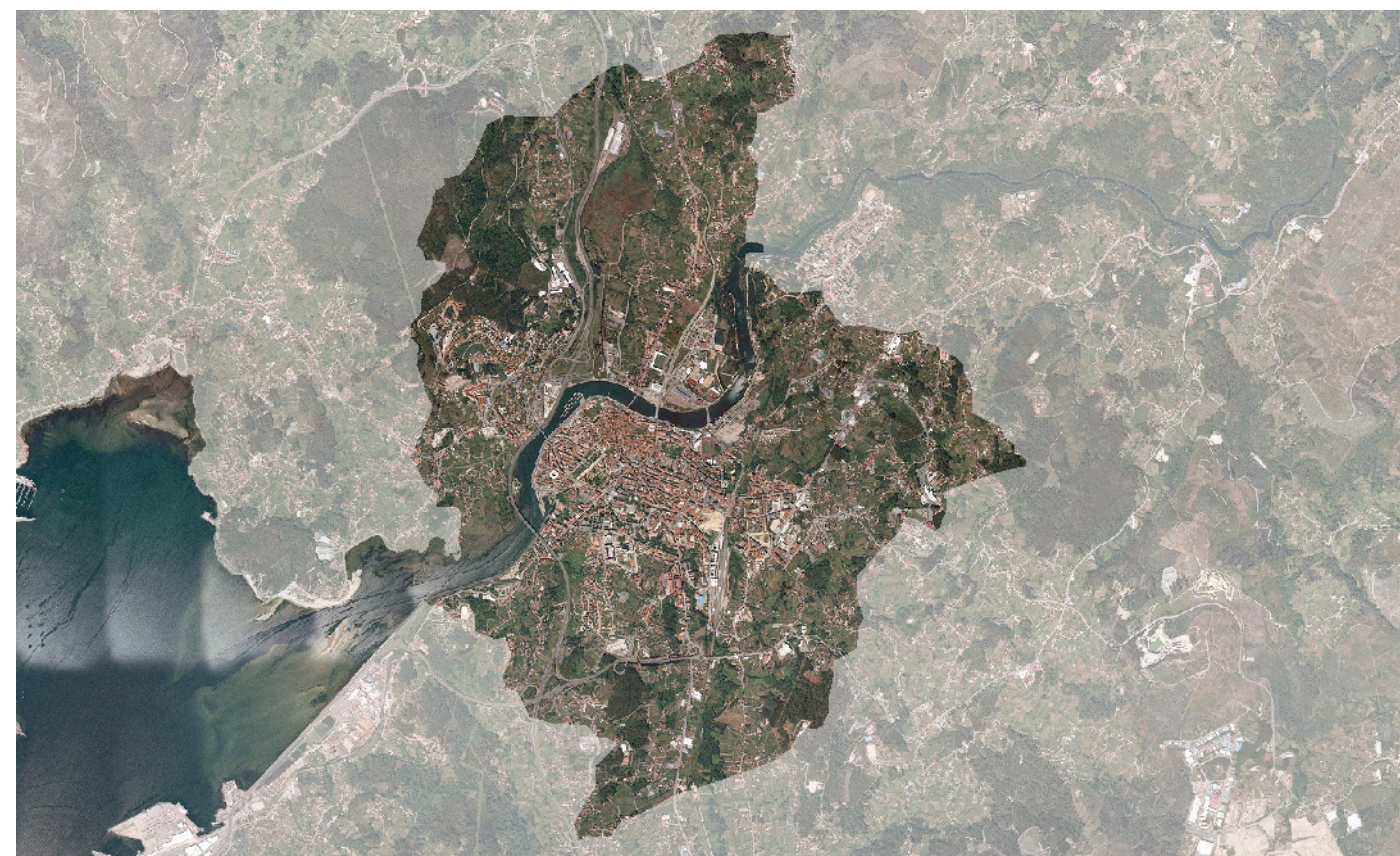
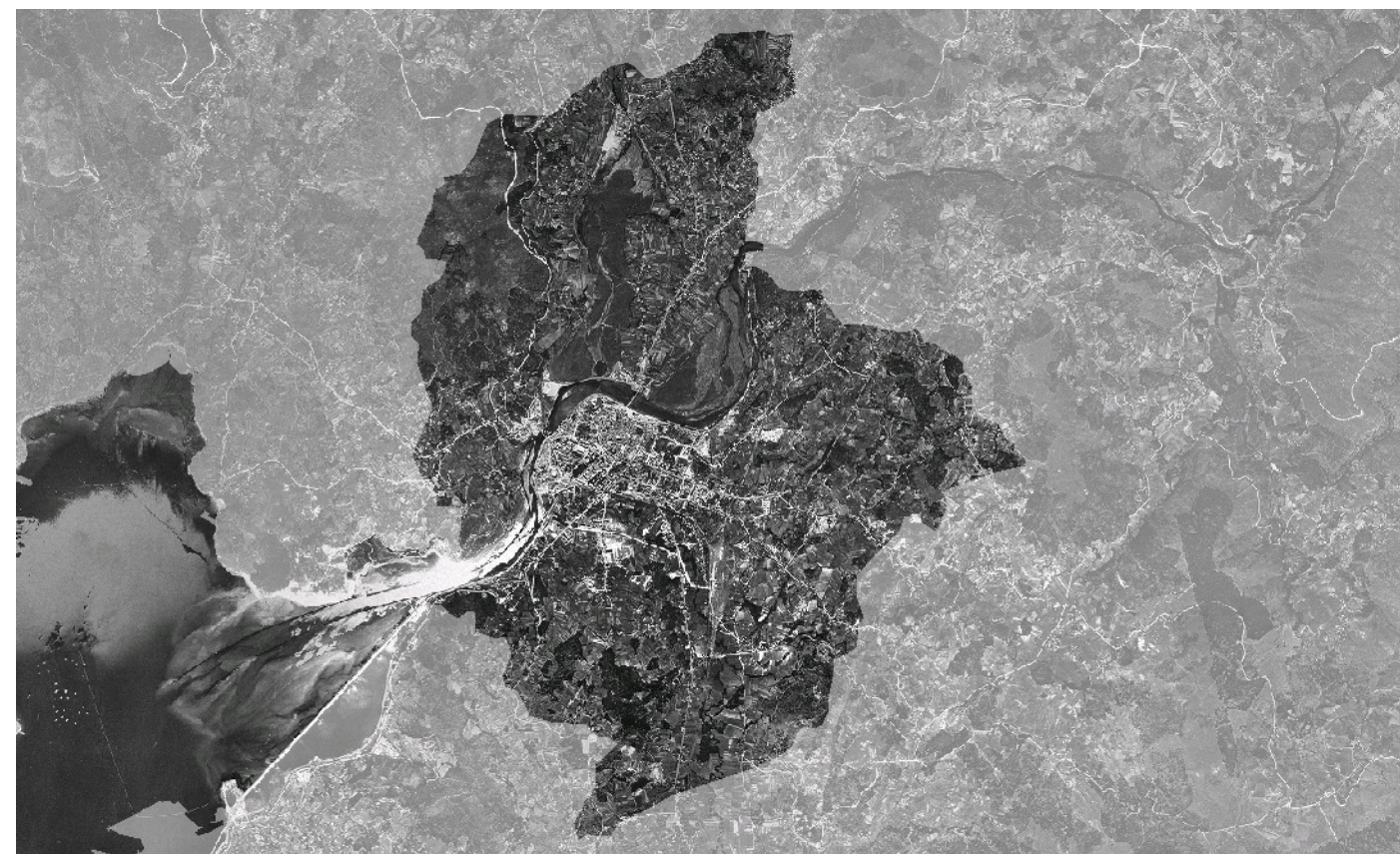
RISCOS E IMPACTOS

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

3. AVALIACIÓN

VALORACIÓN DA PAISAXE

15. A importancia da conca fluvial do Río Lérez e a ubicación do casco histórico nunha das súas marxes marcan a importancia nesta unidade. A visión desta paisaxe non xenera grandes tensións debido principalmente ao lento crecemento do núcleo urbano, que se ha desenvolto a una escala axeitada ao núcleo orixinario. Este casco histórico presenta un bo grao de conservación, alieo á presenza de edificacións intrusivas, segue sendo o sinal de identidade da paisaxe urbana da cidade. Esta circunstancia sopórtase na consideración de Pontevedra coma poboación de referencia na ría á que da nome. A cidade medrou vencellada ao río Lérez e á propia Ría de Pontevedra. Hoxe en día, esta relación reflíctese coa presenza das numerosas embarcacións de recreo no porto deportivo, o clube náutico, a existencia do clube de piragüismo e o centro de alto rendemento para practicar este deporte, o tradicional lonxa de peixe. Destaca a cantidade de espazos verdes e abertos como os encoros de A Gándara, o paseo de peóns e o carril bici na avenida de As Corvaceiras que únense a un paseo fluvial bordexando o río Lérez ou os xardíns de Vicente e a alameda na periferia do centro histórico. Desde o punto de vista ecolóxico sobresa unha importante conca hidrográfica artellada en torno ao val e a boca do Río Lérez. Na marxe dereita deste río, seguindo o curso do Río Granda cara ao Norte, destaca a formación dunha área pantanosa interior coñecida como A Gándara, á que chegan numerosos cursos fluviaís e onde anidan e reposan numerosas aves. O maior interese ecolóxico do fronte costeiro reside nos hábitats intermareais, bancos arenosos e lamacentos intermareais e submareais someros e de encoró. Destaca tamén o bosque de ribeira que bordexa á Xunqueira do Lérez e os que seguen o curso do río Tomeza e o seu afluente o Río Pintos. Abondan as masas mixtas con frondosas autóctonas e especies foráneas en toda a unidade. O alto do Monte de San Cibrán, as alevadas cotas en Montecelo e a zona próxima á capela de San Cibrán permiten amplas vistas da cidade e a Ría de Pontevedra.

4. PLANIFICACIÓN

OBXECTIVOS DE CALIDADE PAISAXÍSTICA

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

ACCIÓNNS

A completar durante a elaboración dos catálogos e directrices da paisaxe litoral.

ÁMBITOS DE REQUALIFICACIÓN

Non existen ámbitos de recualificación nesta unidade

Lenda / Leyenda

Usos do solo / Usos del suelo

 Chairas intermareais / Llanuras intermareales	 Matogueiras / Matorrales
 Marismas / Marismas	 Cultivos e prados / Cultivos y prados
 Praias / Playas	 Cultivos frutícolas e de viveiro / Cultivos frutícolas y de vivero
 Dunas / Dunas	 Viñedos / Viñedos
 Lagoas e humedais costeiros / Lagunas y humedales costeros	 Cultivos baixo plástico / Cultivos bajo plástico
 Cantis / Acantilados	 Forestal de repoboación / Forestal de repoblación
 Vexetación costeira / Vegetación costera	 Outras formacións arbóreas / Otras formaciones arbóreas
 Bosques autóctonos / Bosques autóctonos	 Outras masas de auga / Otras masas de agua
 Bosques de ribeira / Bosques de ribera	 Canteira / Cantera
 Bosques mixtos / Bosques mixtos	 Artificial / Artificial
 Bosques de recolonización / Bosques de recolonización	
 Outras formacións de carácter húmido / Otras formaciones de carácter húmedo	

Asentamentos / Asentamientos

 Asentamento de carácter fundacional / Asentamiento de carácter fundacional
 Desenvolvemento periférico / Desarrollo periférico
 Asentamento funcional / Asentamiento funcional
 Agregado urbano / Agregado urbano
 Nova agrupación / Nueva agrupación
 Outras edificacións / Otras edificaciones

Hidrografía / Hidrografía

Patrimonio / Patrimonio

 Bens de Interese Cultural / Bienes de Interés Cultural
 Arquitectura industrial, militar e marítima / Arquitectura industrial, militar y marítima
 Patrimonio arqueolóxico / Patrimonio arqueológico
 Patrimonio etnográfico / Patrimonio etnográfico
 Ptos de observación de conca ampla / Ptos de observación de cuenca amplia
 Puntos de observación didácticos / Puntos de observación didácticos
 Puntos de observación / Puntos de observación
 Faros / Faros

Toponimia / Toponimia

Toponimia interior / Toponimia interior
Núcleos de indentidade do litoral / Núcleos de indentidad del litoral
Praia / Playa
Lugares con enerxía de relevo / Lugares con energía de relieve
Toponimia de costa / Toponimia de costa
Espazos de interese paisaxístico / Espacios de interés paisajístico
Toponimia de portos / Toponimia de puertos

Batimetría / Batimetría

 0 m	 -20 m	 -100 m	 -500 m	 -2000 m
 -10 m	 -50 m	 -200 m	 -1000 m	 -3000 m

Espazos de interese / Espacios de interés

 Espazos de interese xeomorfolóxico / Espacios de interés geomorfológico
 Área de interese de Taxón / Área de interés de Taxón
 Espazos de interese paisaxístico / Espacios de interés paisajístico
 Espazos de protección de ladeira / Espacios de protección de ladera

Rede de Espazos Naturais / Red de Espacios Naturales

Liña de dinámica litoral / Línea de dinámica litoral

Sistemas territoriais / Sistemas territoriales

 Zona aeroportuaria / Zona aeroportuaria
 Pista de ateraxe / Pista de aterrizaje
 Lámina de auga do porto / Lámina de agua del puerto
 Zona portuaria / Zona portuaria
 Ferrocarril / Ferrocarril
 AVE / AVE
 Autoestradas e autovías / Autopistas y autovías
 Corredores e vías rápidas / Corredores y vías rápidas
 Outras estradas / Otras carreteras
 Pistas e camiños / Pistas y caminos
 EDAR / EDAR

1:21.240

0 100 200 400 600 800 Metros

Sistema de referencia: European Datum 1950, fuso 29
Sistema de referencia: European Datum 1950, fuso 29

